

STEM

STEM 2019 – VOOR HAVO/VWO
MAGAZINE OVER DE EERSTE KAMER

HOE WORDT
DE
EERSTE KAMER
GEKOZEN
?

HIER
GEBEURT
HET!

INVLOED
VAN DE
EERSTE
KAMER

WAT BETEKENT
DE
VERKIEZINGS-
UITSLAG
VOOR
HET KABINET?

Interview

EERSTE KAMERLEDEN
Esther-Mirjam Sent
& Ben Knapen

Dit doet de
Eerste Kamer

EUROPESE KAMER

VOORZITTER

De voorzitter leidt de vergadering van de Eerste Kamer. De voorzitter is ook Eerste Kamerlid en mag dus gewoon meestemmen.
Op Prinsjesdag zit de voorzitter ook de Verenigde Vergadering in de Ridderzaal voor, waar de koning de troonrede voorleest.

PERSTRIBUNE

Journalisten doen verslag van wat er besproken en besloten wordt, zodat iedereen hiervan op de hoogte kan zijn.

EERSTE KAMERLEDEN

De 75 Eerste Kamerleden vergaderen normaal gesproken één dag per week, op dinsdag. De andere dagen van de week hebben ze tijd voor hun andere baan. Naast de vergadering in de plenaire zaal komen Eerste Kamerleden ook samen in commissies gespecialiseerd in bepaalde onderwerpen om het wetsvoorstel te bespreken.

Hoe wordt de Eerste Kamer gekozen?
Beijkijk dit filmpje.

HIER GEB

WAT IS DE EERSTE KAMER?

De Eerste Kamer en de Tweede Kamer vormen samen het parlement: de volksvertegenwoordiging van Nederland. Zij bepalen of een wetsvoorstel wel of niet wordt aangenomen. Alleen als in beide Kamers een meerderheid vóór het wetsvoorstel stemt, komt de nieuwe wet er.

Net als de Tweede Kamer controleert de Eerste Kamer of het kabinet zijn werk goed doet. De Eerste Kamer is hierbij meestal wel terughoudender dan de Tweede Kamer.

WAAR LET DE EERSTE KAMER OP?

Als er in de Tweede Kamer een meerderheid voor een wetsvoorstel is, dan gaat het wetsvoorstel naar de Eerste Kamer. Ook de Eerste Kamer debatteert en stemt er dan over. De Eerste Kamer mag een wetsvoorstel niet wijzigen, alleen goedkeuren of afkeuren.

De Eerste Kamer beoordeelt een wetsvoorstel op drie punten:

1. Is de wet goed genoeg? Lost de wet een probleem op?
2. Past de wet binnen de Grondwet? En binnen de Europese wetten?
3. Is de wet uit te voeren?

Als de Eerste Kamer een wetsvoorstel heeft goedgekeurd, zetten de koning en de minister hun handtekening. Daarna wordt de wet gepubliceerd in het Staatsblad en geldt de wet voor iedereen.

PUBLIEKE TRIBUNE

Vergaderingen van de Eerste Kamer zijn openbaar, iedereen kan dus op de tribune een vergadering bijwonen. Ook kun je de vergadering via een livestream volgen.

REGERINGSTAFEL

Aan de bruine tafel zitten de indieners van het wetsvoorstel dat wordt behandeld. Dit zijn vaak ministers of staatssecretarissen, maar dit kunnen ook Tweede Kamerleden zijn. Die hebben namelijk ook het recht om wetsvoorstellen in te dienen.

INTERVIEW

ESTHER-MIRJAM SENT
& BEN KNAPEN

DE
EERSTE KAMER
ZORGT DAT
WETTEN
VAN GOEDE
KWALITEIT ZIJN

BEN KNAPEN (CDA)
ESTHER-MIRJAM SENT (PVDA)

WAAROM IS HET BELANGRIJK DAT DE EERSTE KAMER ER IS?

Sent: Een belangrijke taak van de Eerste Kamer is zorgen dat wetten van goede kwaliteit zijn.

Knapen: De Eerste Kamer kan dat goed omdat ze wat meer afstand heeft van de politieke drukte van alledag dan de Tweede Kamer.

WELK DEBAT IN DE EERSTE KAMER IS U HET MEEST BIJGEBLEVEN?

Knapen: Voor mij was dat het debat over het aanpassen van de wet over orgaandonatie. Zo'n onderwerp raakt ieder mens. Het beschikbaar stellen van organen is een gewetenskwestie en dat werd heel duidelijk in de Eerste Kamer.

Sent: Dat was voor mij een debat over een plan waarbij heel Overijssel en Gelderland gerechtelijk werden samengevoegd. Wij vonden dat niet kunnen en hebben toen als gehele Eerste Kamer de minister opgeroepen dit plan te wijzigen. De minister heeft toen naar ons geluisterd.

WAT DOET U NAAST UW WERK ALS EERSTE KAMERLID? EN BOTST DAT WEL EENS?

Sent: Naast mijn parttime werk als Eerste Kamerlid ben ik hoogleraar economie aan de Radboud Universiteit. Daar geef ik dus les

en doe ik onderzoek. Wat ik leuk aan deze combinatie vind, is dat je op beide plekken je inzichten van de andere plek kunt gebruiken.

Knapen: Ik werk niet fulltime, maar ik heb nog wel wat andere functies. Ik zit bijvoorbeeld in de Raad van Toezicht van de kernreactor in Petten, waar medische isotopen worden gemaakt. In de Eerste Kamer ben ik woordvoerder over de EU en het buitenlands beleid. Dat botst eigenlijk nooit.

Sent: We letten er altijd goed op dat dat zo blijft. Toen ik op de universiteit bijvoorbeeld vice-decaan onderwijs werd en mee mocht beslissen over het beleid, heb ik in de Eerste Kamer aangegeven niet langer woordvoerder hoger onderwijs te willen zijn.

WAAR BENT U HET MEEST TROTS OP IN UW WERK ALS EERSTE KAMERLID?

Knapen: Nou, voor mij zijn de belangrijkste bijdragen die je levert onzichtbaar. Die lever je wanneer je binnen je fractie samen een standpunt bepaalt.

Sent: Dat we bij de Algemene Beschouwingen niet meer alleen economische cijfers krijgen, maar ook informatie over de sociale en ecologische stand van het land. Dat is typisch de Eerste Kamer: een breder debat kunnen voeren.

INVLOED VAN DE EERSTE KAMER

DE EERSTE KAMER KAN WETSVOORSTELLEN GOEDKEUREN OF AFKEUREN (VERWERPEN). DAARNAAST KAN DE EERSTE KAMER OP ANDERE MANIEREN INVLOED UITOEFENEN. DE KAMER KAN BIJVOORBEELD EEN MOTIE INDIENEN OF OM EEN NOVELLE VRAGEN.

NOVELLE

WET HUIS VOOR KLOKKENLUIDERS

In 2014 werd de Wet Huis voor Klokkenluiders besproken in de Eerste Kamer. Een klokkenluider is iemand die een misstand binnen een bedrijf of organisatie aan de orde stelt.

Door de nieuwe wet komt er een «Huis voor klokkenluiders» dat een klokkenluider kan adviseren en begeleiden. Ook moet het Huis onderzoeken of de misstanden die de klokkenluider meldt echt bestaan. De Eerste Kamer vond het op zichzelf een goed wetsvoorstel, maar wilde wel een aantal verbeteringen om ermee in te kunnen stemmen.

Deze verbeteringen werden door de bedenkers van de eerste wet opgeschreven in een tweede wetsvoorstel, dat we een novelle noemen. Beide wetten, de oorspronkelijke wet en de novelle met de verbeteringen, werden in 2016 door de Eerste Kamer aangenomen.

MOTIE

WET GEDEELTELIJK VERBOD OP GEZICHTSBEDEKKENDE KLEDING

De wet gaat over het verbod op gezichtsbedekkende kleding in bijvoorbeeld scholen en openbaar vervoer. In deze motie werd de regering gevraagd onderzoek te doen naar de wenselijkheid om maskers, bivakmutsen, integraalhelmen en dergelijke in zijn algemeenheid te verbieden bij manifestaties en demonstraties, omdat daar de veiligheid en transparantie van groot belang zijn.

WIST JE DAT...

...bij de Algemene Politieke Beschouwingen in de Eerste Kamer altijd eerst de grootste oppositiepartij aan het woord komt, dan de grootste regeringspartij en dan – om en om – de andere fracties van groot naar klein?

WIST JE DAT...

...de Eerste Kamer in 1815 is opgericht? Eerste Kamerleden werden tot 1848 benoemd door de Koning. Sindsdien worden de Eerste Kamerleden gekozen door Provinciale Staten en is de Koning zijn invloed kwijt.

VERWERPEN

WET DOORVERKOOP TOEGANGSKAARTEN

De Eerste Kamer verwierpt niet vaak een wetsvoorstel. Op 24 oktober 2017 verwierp de Eerste Kamer het wetsvoorstel Doorverkoop toegangskarten. De Tweede Kamer had het plan om de doorverkoop van kaartjes voor evenementen voor een hogere prijs te verbieden. De Eerste Kamer vroeg zich af of deze wet wel het gewenste effect zou hebben. Zouden handelaren van kaartjes niet gewoon iets nieuws verzinnen? Ook vroegen sommige Kamerleden zich af of dit wel juridisch haalbaar was. Na een hoofdelijke stemming werd het wetsvoorstel verworpen.

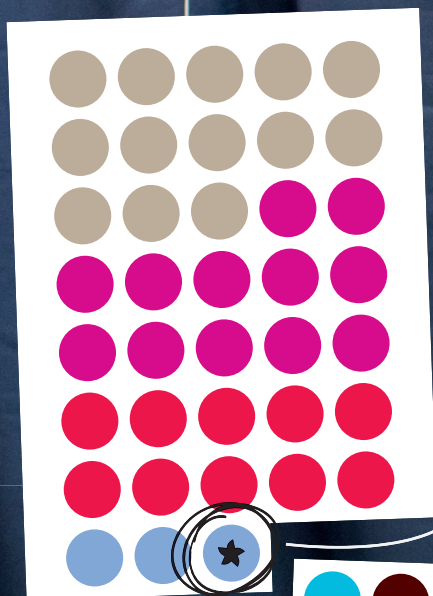
WAT BETEKENT
**DE
UITSLAG**
VOOR HET KABINET?

**DE UITSLAG VAN DE VERKIEZINGEN IS HEEL
BELANGRIJK VOOR HET KABINET!**

MISSCHIEN WEET JE DAT VVD, CDA, D66 EN CHRISTENUNIE SAMEN MAAR NÉT EEN MEERDERHEID HEBBEN IN DE TWEEDE KAMER: MET 76 VAN DE 150 ZETELS PRECIJS 1 MEER DAN DE HELFT. IN DE EERSTE KAMER IS HET NET ZO KRAP. DAAR HEBBEN ZE OP DIT MOMENT 38 VAN DE 75 ZETELS. ALS DE COALITIE 1 ZETEL VERLIEST, VERLIEZEN ZE HUN MEERDERHEID AL. ZE KUNNEN NATUURLIJK OOK ZETELS WINNEN, EN ZO HUN MEERDERHEID BEHOUDEN.

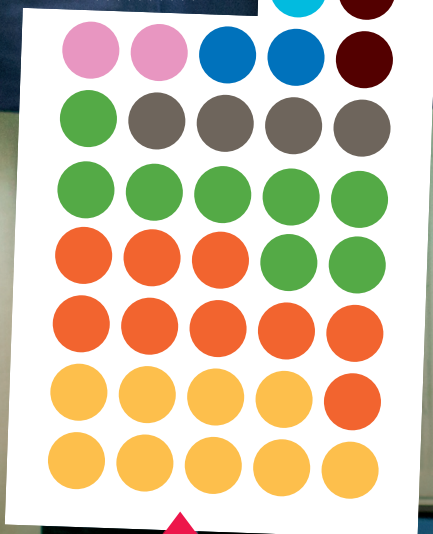
ZOEK UIT!

Zoek samen met je docent een peiling op waarin de uitslag wordt voorspeld.

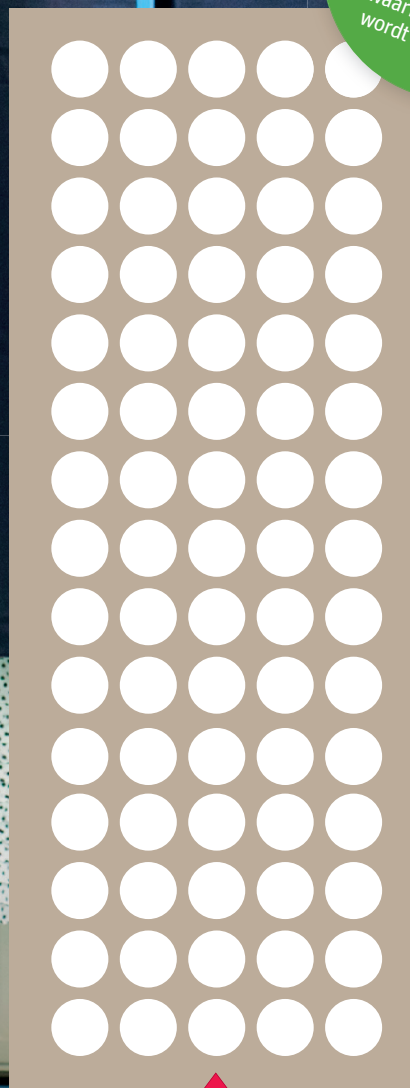
KRAPPE MEERDERHEID: DE HELFT + 1

HUIDIGE VERDELING

VVD: 13
CDA: 12
D66: 10
CHRISTENUNIE: 3

OSF: 1
50PLUS: 2
SGP: 2
PVDD: 2
GROENLINKS: 4
PVDA: 8
SP: 9
PVV: 9

VERKIEZING 2019

Geef in de afbeelding aan wat volgens de peilingen de nieuwe zetelverdeling in de Eerste Kamer wordt. Je kunt ook wachten tot de verkiezingen geweest zijn en dan de echte uitslag invullen.

- ★ Wat zou deze uitslag betekenen voor de coalitie?
- ★ Stel dat de coalitie geen meerderheid meer heeft na de verkiezingen. Met welke partijen kan ze dan het best samenwerken? Waarom?

HOE WORDT DE EERSTE KAMER GEKOZEN?

Nederlanders van 18 jaar of ouder kiezen op 20 maart 2019 de leden van de Provinciale Staten. Op hun beurt kiezen de 570 leden van de twaalf Provinciale Staten op 27 mei 2019 de 75 leden van de Eerste Kamer. We noemen dit getrapte verkiezingen. Met een stem bij de Provinciale Statenverkiezingen stem je indirect dus ook voor de Eerste Kamer.

HOE GAAT DAT IN DE PRAKTIJK?

Alle leden van de twaalf Provinciale Staten brengen op 27 mei 2019 hun stem uit op één van de kandidaten voor de Eerste Kamer. Meestal stemmen ze op iemand van hun eigen partij. Maar net als bij andere verkiezingen is de stemming geheim. De Statenleden hoeven dus niet te vertellen op wie ze gestemd hebben.

HOE ZWAAR WEEGT EEN STEM?

Niet elk Statenlid heeft een even zware stem. De stem van een Statenlid uit een provincie met veel inwoners weegt zwaarder dan die van een Statenlid uit een provincie met weinig inwoners. Want een Statenlid uit bijvoorbeeld Noord-Brabant vertegenwoordigt meer burgers dan een Statenlid uit Drenthe.

Hoe zwaar een stem weegt noem je de **stemwaarde**. Die bereken je zo:

$$\frac{\text{AANTAL INWONERS PROVINCIE}}{\text{AANTAL STATENLEDEN} \times 100}$$

WIST JE DAT...

...er ook regionale partijen meedoen aan de verkiezingen voor de Provinciale Staten? Zij hebben geen landelijke partij, maar werken in de Eerste Kamer samen als de Onafhankelijke Senaatsfractie (OSF).

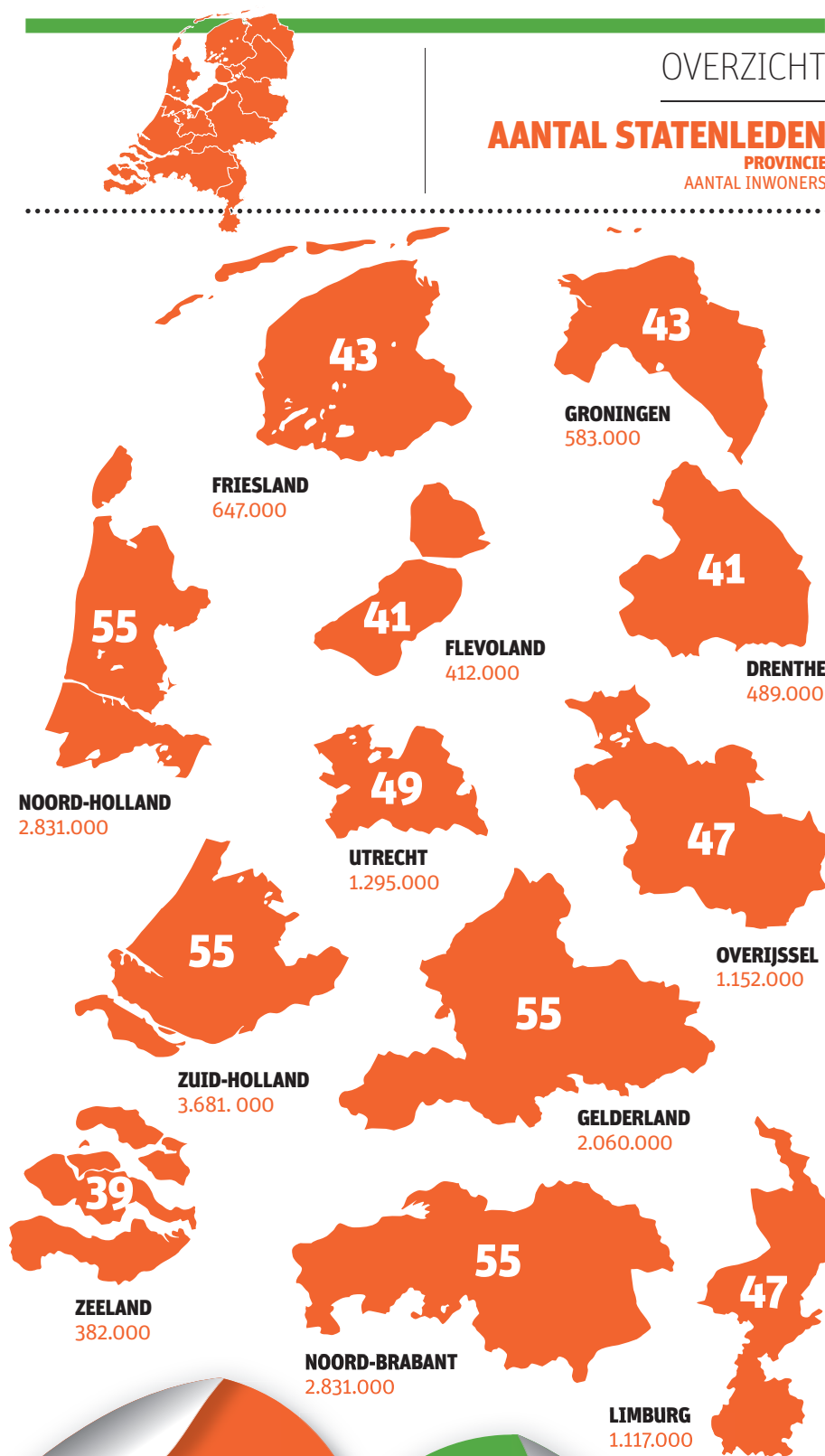
OPDRACHT

Bereken de stemwaarde van een Statenlid uit jouw provincie én vergelijk die met de stemwaarde van een Statenlid uit een andere provincie. Wat valt je op?

OVERZICHT

AANTAL STATENLEDEN

PROVINCIE
AANTAL INWONERS

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

STEM

STEM 2019 – VOOR HAVO/VWO
MAGAZINE OVER DE
PROVINCIALE STATENVERKIEZINGEN

TESKE DE SCHEPPER:
'We willen graag
gehoord worden.'

2X
STEMMEN
OP 20 MAART!

STEMQUIZ
BEN JIJ KLAAR
OM TE
STEMMEN?

TEST

Wat
doet de
provincie?

ZO

WORDT
HET GELD
VERDEELD

INVLOED
UITOEFENEN IN JE
PROVINCIE?

ZO DOE JE DAT

WIE
WINT
WAAR?

WE WILLEN GRAAG GEHOORD WORDEN

Teske de Schepper

Teske is zangeres en YouTuber.

We geven de hele dag door onze mening. Als we voor de tv zitten, vertellen we aan de persoon naast ons welke kandidaat van The Voice we absoluut naar huis zouden sturen, en als we scrollen door onze Instagram-feed laten we emoji's met hartjesogen achter bij de foto's van mensen die we knap vinden (en soms tag je een vriendin bij een foto van iemand die je heel stom vindt, met een gemene opmerking erbij). In roddelbladen vertellen zogenaamde deskundigen waarom de outfit van die ene celebrity

écht niet kan en vloggers vertellen uitgebreid over hun leven.

Het is een gek verschijnsel van ons als mens zijnde, maar feit is dat we graag gehoord willen worden. Maar waarom nemen zo veel mensen hun stemrecht dan nog steeds niet serieus? Het is de ultieme dag om je mening te geven over hoe dit land eruit zou moeten zien. Dé dag waarop iedereen van zich mag laten horen.

In een wereld waarin zo veel mensen niet de kans krijgen om te stemmen, zou het mooi zijn als we ons bewust zouden zijn van onze luxepositie en er gebruik van zouden maken. We kunnen dit alleen als we het met z'n allen doen.

NEEM
JE STEMRECHT
SERIEUS

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

ProDemos legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en de rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen – in de gemeente, de provincie, het waterschap, het land en Europa.

INHOUD

- 3 | GA JIJ STEMMEN?**
Drie jongeren vertellen of zij gaan stemmen.
- 4 | HIER GEBEURT HET**
Hoe ziet de vergaderzaal van de Provinciale Staten eruit? Wie zit waar? En wie doet wat?
- 6 | WAT SPEELT ER IN DE PROVINCIES?**
Over welke onderwerpen gaan de verkiezingen in de verschillende provincies?
- 9 | BURGERINITIATIEF**
Hoe oefen je invloed uit in je provincie?
- 10 | GELD IN DE PROVINCIE**
Hoe komt de provincie aan geld? En waar gaat het naartoe?
- 12 | WIE WINT WAAR?**
Welke partijen winnen in welke provincies? En hoe zat dat in het verleden?
- 14 | WAT WEET JIJ VAN DE VERKIEZINGEN?**
Test je kennis over de politiek
- 16 | INTERVIEW JONGSTE
WATERSCHAPSBESTUURDER**
“Ik werd als ‘meisje’ bestempeld”

COLOFON

Samenstelling en tekst: ProDemos, Vera Sykora / Beeld: Hans Kouwenhoven (Eerste Kamer, pag 2 & 3), Mike de Weerd (pag 2), Paul Barendregt (Eerste Kamer, pag 1), Margreet de Heer (pag 8) / Met dank aan: provincie Gelderland voor foto Statenzaal (pag 4 & 5) / Vormgeving: Carrie Zwarts & Sybren Kuiper / Druk: Grafius, Nieuw Vennep

DIT IS EEN UITGAVE VAN:

ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat in samenwerking met de Eerste Kamer der Staten-Generaal / Hofweg 1H / 2511 AA Den Haag T 0707570200 / info@prodemos.nl / www.prodemos.nl

GA JIJ STEMMEN?

★
JESSE
Visser 't Hooft
Lyceum Leiden
Havo 5 / 18 jaar
★

★
JANET
Visser 't Hooft
Lyceum Leiden
Havo 5 / 18 jaar
★

★
RUBEN
Stedelijk
Gymnasium Nijmegen
Gymnasium 6 / 18 jaar
★

GA JE STEMMEN?

Ja, omdat ik achttien ben en dan mijn mening kan geven en dan kan stemmen op een partij die mijn voorkeur heeft.

WAT GA JE STEMMEN?

Ik weet nog niet op welke partij ik ga stemmen.

WAT GA JE DOEN OM JE STEM TE BEPALEN?

Ik denk dat ik wel een kieswijzer ga doen. Misschien dat ik ook interviews ga bekijken. De kust vind ik belangrijk. Dat de dijken veilig zijn en het niet kan overstromen.

GA JE STEMMEN?

Ja, ik heb het al een keer gedaan, net toen ik achttien werd. Ik ga bij alle verkiezingen stemmen. Ik vind het fijn dat mijn stem telt. Ik vind het fijn dat ik echt iets heb gedaan. Dat ik niet zomaar klaag over de overheid en dan zelf niet stem.

WAT GA JE STEMMEN?

Dat weet ik nog niet. Nee, het is nog echt even kijken.

WAT GA JE DOEN OM JE STEM TE BEPALEN?

Ik doe een paar testjes en ga goed alle standpunten van de partijen bekijken, waar ik het niet mee eens ben en zo.

GA JE STEMMEN?

Ja. Ik vind politiek interessant om te volgen. Omdat ik er al veel mee bezig ben vind ik het leuk.

WAT GA JE STEMMEN?

Ik denk dat het D66 gaat worden.

WAT GA JE DOEN OM JE STEM TE BEPALEN?

Ik ga de stemwijzers doen en zo. En veel praten met mensen die 18 zijn en gaan stemmen. En dan daar mijn mening door vormen.

WAT GA JIJ DOEN OM JE STEM TE BEPALEN?

- Praten met vrienden
- Praten met ouders
- StemWijzer
- Zelf zoeken op internet

HIER GEB

WAAR OF NIET WAAR?

- 1 Provinciale Statenleden zijn volksvertegenwoordigers, omdat ze namens het volk beslissingen nemen.
- 2 Een plan is goedgekeurd als de grootste partijen in de Provinciale Staten het plan steunen.
- 3 Provincies met veel inwoners hebben meer Statenleden dan provincies met weinig inwoners.
- 4 Alle Provinciale Staten hebben een on-even aantal zetels, zodat het bij een stemming geen gelijkspel kan worden.
- 5 De vergaderzaal van de Provinciale Staten is altijd in de hoofdstad van de provincie.
- 6 Een Statenlid kan tegelijkertijd ook gedeputeerde zijn.
- 7 Gedeputeerden controleren het werk van de Statenleden.

PROVINCIALE STATEN

De leden van de Provinciale Staten zijn de volksvertegenwoordigers op provinciaal niveau. Zij worden elke vier jaar gekozen door de inwoners van de provincie. De Provinciale Staten komen elke maand bij elkaar om te vergaderen en besluiten te nemen. Daarnaast zijn er commissievergaderingen waarin een deel van de leden overlegt over specifieke onderwerpen. Statenleden werken parttime en hebben vaak nog een andere baan.

Antwoorden:
1 waar / 2 niet waar / 3 waar / 4 waar /
5 waar / 6 niet waar / 7 niet waar

EURT HET

PUBLIEKE TRIBUNE

Vergaderingen van de Provinciale Staten zijn openbaar. Meestal kun je de vergadering ook via een livestream volgen. Bij sommige vergaderingen mogen burgers zelf ook meepraten.

PERSTRIBUNE

Journalisten doen verslag van wat er besproken en besloten wordt, zodat burgers hiervan op de hoogte zijn. Vaak werken de journalisten bij regionale media.

COMMISSARIS VAN DE KONING

Elke provincie heeft een Commissaris van de Koning. Hij of zij is de voorzitter van de Gedeputeerde Staten én van de Provinciale Staten. Ook vertegenwoordigt de commissaris de nationale regering in de provincie.

GEDEPUTEERDE STATEN

De leden van de Gedeputeerde Staten vormen het dagelijks bestuur van de provincie en zijn soms te gast bij de vergadering van de Provinciale Staten. Zij verdedigen dan hun plannen en voorstellen, waarna de Provinciale Staten erover stemmen. Ook moeten gedeputeerden vragen van de Statenleden beantwoorden over de uitvoering van goedgekeurde plannen.

WAT SPEELT ER IN DE PROVINCIES?

CIRCULAIRE ECONOMIE

De provincie Friesland wil vooroplopen bij de ontwikkeling van een circulaire economie. In zo'n economie wordt afval hergebruikt en worden grondstoffen niet uitgeput. Ondernemers kunnen daarom subsidie aanvragen bij de provincie als zij hiervoor goede plannen hebben.

AARDBEVINGEN

De winning van aardgas zorgt voor aardbevingen en schade aan huizen in Groningen. De regering wil de gaswinning binnen twaalf jaar volledig stoppen. Tot die tijd moet schade worden vergoed en wil de provincie de regionale economie stimuleren.

REFERENDUM

In Noord-Holland kun je met handtekeningen een raadgevend referendum aanvragen. De provincie heeft besloten dat deze handtekeningen nu ook via internet verzameld kunnen worden. In de toekomst wordt de kans hierdoor groter dat burgers op deze manier hun mening kunnen laten horen.

VLIEGVELD

In Flevoland is het nieuwe vliegveld Lelystad Airport een belangrijk onderwerp. De provincie verwacht dat dit veel banen gaat opleveren. Maar veel mensen in de regio zijn bang voor geluidsoverlast en luchtvervuiling.

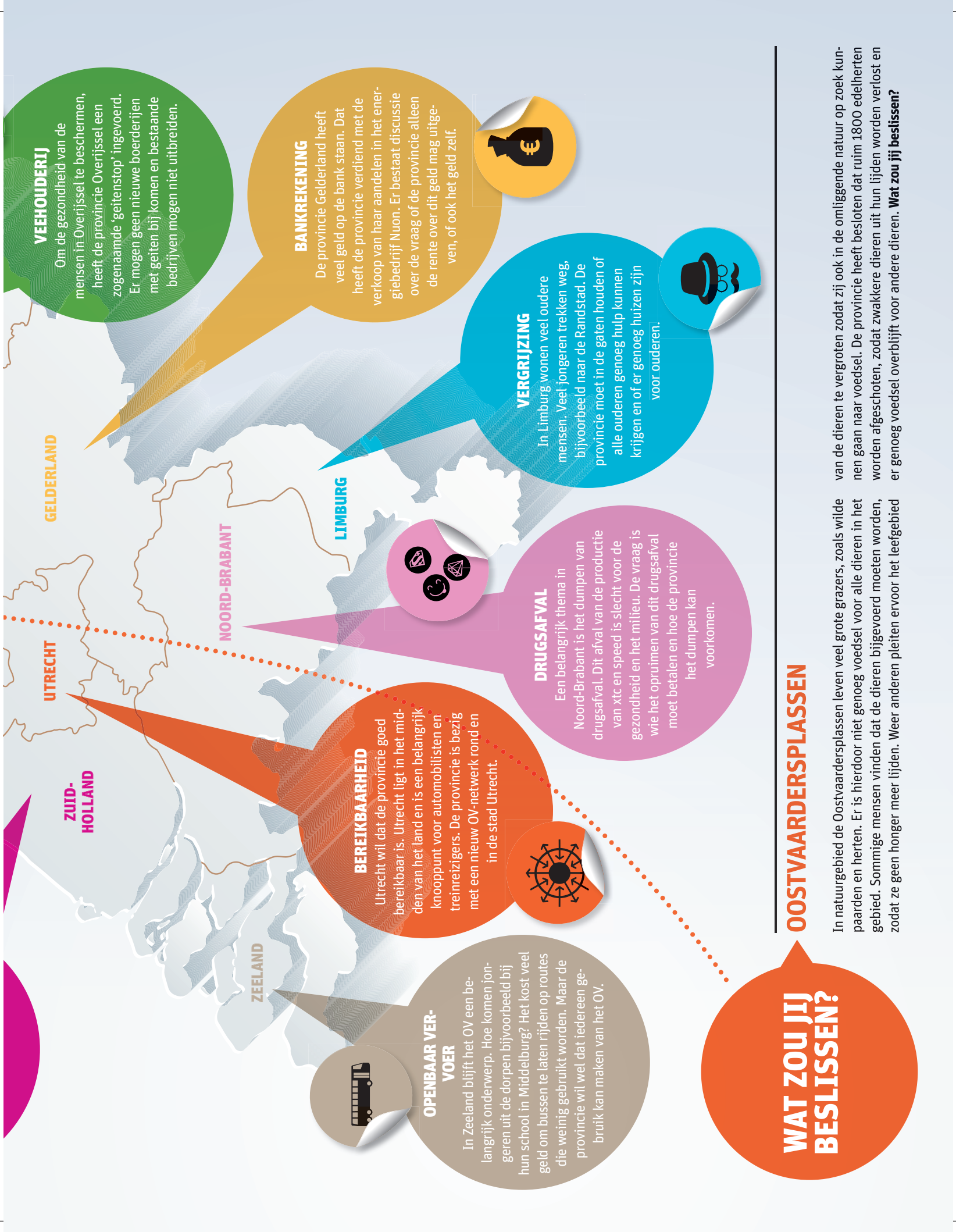
TOERISME

De provincie Drenthe wil meer toeristen trekken. Eén van de dingen die de provincie heeft gedaan is het openen van de zogenaamde Hunebed Highway N34. Langs deze weg vinden toeristen veel eeuwenoude hunebedden.

WONINGNOOD

In veel grote steden in Zuid-Holland is het steeds lastiger om een betaalbare woning te vinden, vooral voor huurders en starters. Door met gemeentes te overleggen over woningbouw, hoopt de provincie het probleem beter aan te pakken.

VEEHOUDERIJ

Om de gezondheid van de mensen in Overijssel te beschermen, heeft de provincie Overijssel een zogenaamde 'geitenstop' ingevoerd. Er mogen geen nieuwe boerderijen met geiten bij komen en bestaande bedrijven mogen niet uitbreiden.

BANKREKENING

De provincie Gelderland heeft veel geld op de bank staan. Dat heeft de provincie verdiend met de verkoop van haar aandelen in het eier-gebedrijf Nuon. Er bestaat discussie over de vraag of de provincie alleen de rente over dit geld mag uitgeven, of ook het geld zelf.

VERGRIJZING

In Limburg wonen veel oudere mensen. Veel jongeren trekken weg, bijvoorbeeld naar de Randstad. De provincie moet in de gaten houden of alle ouderen genoeg hulp kunnen krijgen en of er genoeg huizen zijn voor ouderen.

DRUGSAFVAL

Een belangrijk thema in Noord-Brabant is het dumpen van drugsafval. Dit afval van de productie van xtc en speed is slecht voor de gezondheid en het milieu. De vraag is wie het opruimen van dit drugsafval moet betalen en hoe de provincie het dumpen kan voorkomen.

BEREIKBAARHEID

Utrecht wil dat de provincie goed bereikbaar is. Utrecht ligt in het midden van het land en is een belangrijk knooppunt voor automobilisten en treinreizigers. De provincie is bezig met een nieuw OV-netwerk rond en in de stad Utrecht.

OPENBAAR VOER

In Zeeland blijft het OV een belangrijk onderwerp. Hoe komen jongeren uit de dorpen bijvoorbeeld bij hun school in Middelburg? Het kost veel geld om bussen te laten rijden op routes die weinig gebruikt worden. Maar de provincie wil wel dat iedereen gebruik kan maken van het OV.

WAT ZOU JIJ BESLISSSEN?

OOSTVAARDERSPLASSEN

In natuurgebied de Oostvaardersplassen leven veel grote grazers, zoals wilde paarden en herten. Er is hierdoor niet genoeg voedsel voor alle dieren in het gebied. Sommige mensen vinden dat de dieren bijgevoerd moeten worden, zodat ze geen honger meer lijden. Meer anderen pleiten ervoor het leefgebied

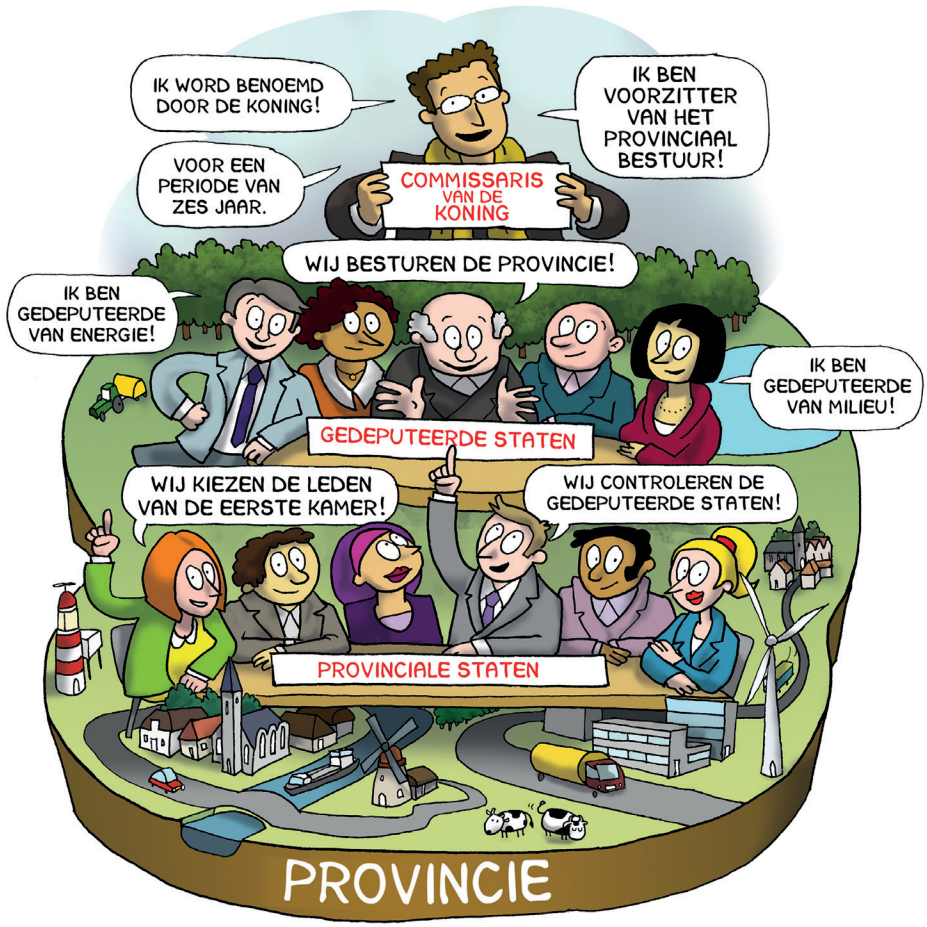
van de dieren te vergroten zodat zij ook in de omliggende natuur op zoek kunnen gaan naar voedsel. De provincie heeft besloten dat ruim 1800 edelherten worden afgeschoten, zodat zwakkere dieren uit hun lijden worden verlost en er genoeg voedsel overblijft voor andere dieren. **Wat zou jij beslissen?**

WIE DOET WAT IN DE POLITIEK?

PROVINCIE

PARTIJEN

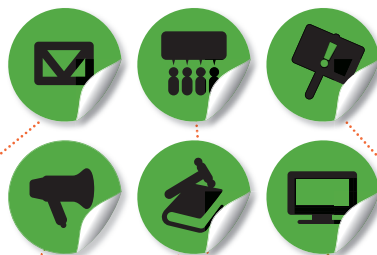
KIEZERS

STEMMEN

OEFEN INVLOED UIT

Je kunt stemmen, maar er zijn natuurlijk ook andere manieren om invloed uit te oefenen.

BEL OF MAIL EEN POLITICUS

Je kunt een Statenlid of gedeputeerde mailen of bellen om je standpunt uit te leggen. Hun e-mailadressen zijn te vinden op de website van je provincie.

ZET EEN BURGERINITIATIEF OP

Wanneer je een plan of idee hebt en daar genoeg handtekeningen voor hebt verzameld, moet de provincie je voorstel bespreken.

GA BIJ EEN ACTIEGROEP

Misschien zijn er ook anderen bezig met een plan. Samen sta je sterk! Actiegroepen proberen druk uit te oefenen op de politiek.

GA DEMONSTREREN

Als je wilt laten zien dat je het ergens niet mee eens bent, kun je gaan demonstreren. Liefst met zoveel mogelijk mensen.

STAP NAAR DE RECHTER

Als je echt vindt dat er een oneerlijke beslissing is genomen, kun je naar de rechter stappen.

ZOEK MEDIA-AANDACHT

Door aandacht in sociale media, regionale kranten of op de regionale tv veranderen politici soms van mening.

BURGER-INITIATIEF

Behalve stemmen zijn er nog andere manieren om invloed uit te oefenen. Bijvoorbeeld via een burgerinitiatief. Wanneer je een idee of plan hebt en daar genoeg handtekeningen voor hebt verzameld, moet de provincie jouw voorstel bespreken.

SLIMME WEG

Borculo

N825

Lochem

De omwonenden van de Nettelhorsterweg (N825) tussen Borculo en Lochem in de Achterhoek vonden dat er veel te hard gereden werd en dat er te veel vrachtwagens reden. Ze wilden dat hun provinciale weg veiliger, schoner en stiller zou worden. Dus startten ze het burgerinitiatief 'Slimme Weg'. De provincie Gelderland vond het een goed idee. Nu is deze weg een 'Proeflab' voor 'Leefbaar Verkeer'. Zo proberen ze met behulp van data te kijken hoe ze deze weg het best aan kunnen pakken.

FINANCIËN PROVINCIE UTRECHT

IN- KOMSTEN

€43 MILJOEN ANDERE BIJDRAGEN
VAN DE OVERHEID

€206 MILJOEN PROVINCIEFONDS

€80 MILJOEN RESERVES

€4 MILJOEN RENTE OVER SPAARGELD

€25 MILJOEN OVERIG

€121 MILJOEN MOTORRIJTUIGENBELASTING

**ALS DE PROVINCIALE STATEN PLAN-
NEN WILLEN GOEDKEUREN, MOET
HIER NATUURLIJK WEL GELD VOOR
ZIJN. DE PROVINCIE KOMT OP VER-
SCHILLENDE MANIEREN AAN GELD.
HIERONDER STAAN DE BELANGRIJK-
STE MANIEREN.**

PROVINCIEFONDS

Provincies krijgen een groot deel van hun geld van het Rijk, via het provinciefonds. De provincies mogen zelf beslissen hoe ze dit geld besteden. De Provinciale Staten moeten contro-

leren of het geld goed wordt besteed. Hoeveel geld een provincie uit het provinciefonds krijgt, is afhankelijk van het aantal inwoners, de oppervlakte, het aantal kilometers weg en de grootte van de watergebieden. Een provincie met hoge kosten door veel kilometers weg, krijgt dus bijvoorbeeld meer geld dan een provincie met weinig wegen.

MOTORRIJTUIGENBELASTING

Als je een auto, motor, bus of vrachtwagen hebt, moet je volgens de wet

motorrijtuigenbelasting betalen. Een deel van deze belasting gaat naar de provincie. Dit is de enige manier voor de provincie om via belastingen geld binnen te krijgen voor haar plannen.

RESERVES

Provincies hebben ook reserves die ze kunnen inzetten. Deze reserves kunnen bijvoorbeeld ontstaan door de verkoop van aandelen. Zo ontving de provincie Gelderland €4,4 miljard door de verkoop van aandelen in het energiebedrijf Nuon.

**UIT-
GAVEN**

€286 MILJOEN BEREIKBAARHEID
BIJVOORBEELD GELD VOOR HET OPENBAAR VERVOER

€11 MILJOEN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING
BIJVOORBEELD GELD VOOR AANTREKKELIJKE STEDEN EN DORPEN

€52 MILJOEN LANDELIJK GEBIED
BIJVOORBEELD GELD VOOR NATUUR EN LANDBOUW

€19 MILJOEN CULTUUR EN ERFGOED
BIJVOORBEELD GELD VOOR BIBLIOTHEKEN

€11 MILJOEN ECONOMISCHE ONTWIKKELING
BIJVOORBEELD GELD VOOR TOERISME

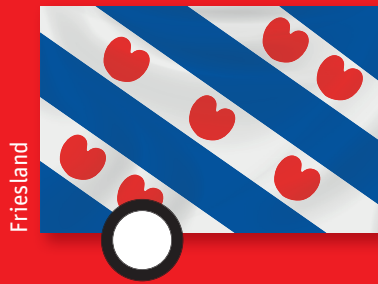
€11 MILJOEN BESTUUR EN MIDDELEN
BIJVOORBEELD GELD VOOR DE PROVINCIALE STATEN ZELF

€56 MILJOEN OVERIG

OPDRACHT

Bereken of de provincie
Utrecht in 2018
genoeg geld binnen
dacht te krijgen voor
al haar plannen.

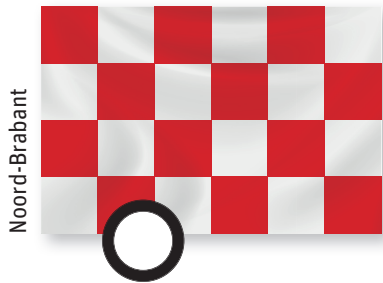

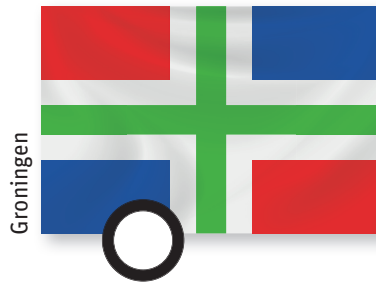
Friesland

Gelderland

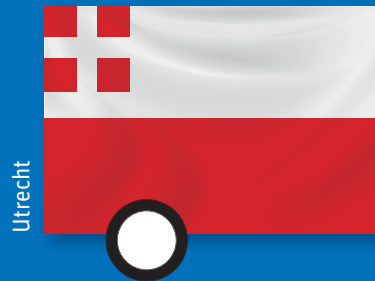
Noord-Brabant

Groningen

Flevoland

Utrecht

KOPPEL DE OMSCHRIJVING AAN DE JUISTE PROVINCIE!

1. In deze provincie in het noorden werkten vroeger veel landarbeiders. Die stemden vaak PvdA. Daardoor is deze partij hier bijna altijd de grootste geweest. Tot 2015. Toen werd de SP groter. De PvdA zat toen in de regering en was medeverantwoordelijk voor de gaswinning.
2. In deze zuidelijke provincie kreeg de katholieke partij lange tijd de meeste stemmen, in 1950 meer dan 80%! Deze partij is later opgegaan in het CDA, dat hier ook veel stemmen krijgt. Alleen in 2011 wist de PVV het CDA te verslaan.
3. In deze provincie werd pas in 1987 voor het eerst gestemd voor de Provinciale Statenverkiezingen. Hoe dat komt? De provincie werd pas in 1986 opgericht! De laatste verkiezingen hier werden door de VVD gewonnen.
4. Dit is de enige provincie waar het CDA altijd de grootste partij is geweest. In deze provincie in het oosten zijn dan ook veel melkveebedrijven. Boeren zijn altijd een belangrijke achterban voor het CDA.
5. In deze kustprovincie wordt het meest op de SGP gestemd. Niet voor niets is deze provincie ook het begin van de zogenaamde biblebelt, een gebied binnen Nederland waar veel gereformeerde christenen wonen.
6. In deze provincie werd de VVD de afgelopen jaren de grootste. Deze partij was vooral populair in Het Gooi; zo stemde bij de vorige verkiezingen in Laren bijna 40% op de VVD. In Amsterdam wordt er vaak juist meer op linkse partijen gestemd.
7. De uitslag van deze provincie is extra belangrijk, want deze provincie heeft de meeste inwoners. De laatste verkiezingen werden hier gewonnen door de VVD, al was de PVV in Rotterdam populairder.
8. Bij het schaatsen van de Elfstedentocht kom je vooral door CDA- en PvdA-gebied. Al jaren zijn dit in deze provincie de twee grootste partijen bij de Provinciale Statenverkiezingen.
9. Ook in deze zuidelijke provincie was vroeger vooral het CDA populair. Hier wonen namelijk niet alleen veel katholieken, maar ook veel boeren. Maar vooral in de grote steden is de SP ook erg populair!
10. In de grootste provincie van Nederland zijn vooral de VVD en het CDA populair.

Drenthe

Limburg

Flevoland

Noord-Holland

Zuid-Holland

Zeeland

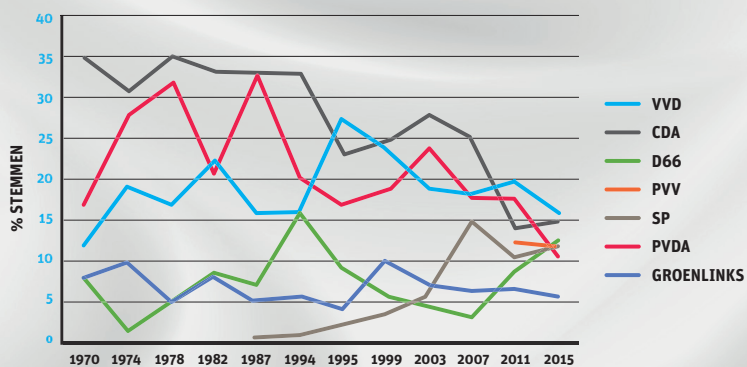

In Nijmegen wordt veel linker gestemd; deze stad wordt daarom ook wel Havana aan de Waal genoemd.

11. In de kleinste provincie van Nederland zijn vooral de VVD en het CDA populair. Maar in de studentenstad met dezelfde naam als de provincie wordt vooral op D66 en Groen-Links gestemd.

12. Ook in deze noordelijke provincie was de PvdA lange tijd de grootste partij. Maar bij de laatste Provinciale Statenverkiezingen in 2015 heeft de VVD voor het eerst de eerste plek veroverd, al was het verschil met slechts 138 van de in totaal 195.133 stemmen niet groot...

UITSLAGEN PROVINCIALE STATENVERKIEZINGEN

Antwoorden:
1 Groningen / 2 Limburg / 3 Flevoland / 4 Overijssel / 5 Zeeland /
6 Noord-Holland / 7 Zuid-Holland / 8 Friesland / 9 Noord-Brabant /
10 Gelderland / 11 Utrecht / 12 Drenthe

1.

De verkiezingen voor de Provinciale Staten zijn om de vier jaar.

- a Dat klopt.
- b Dat klopt niet, er zijn elk jaar verkiezingen.
- c Dat klopt niet, ze worden om de vijf jaar gehouden.

2.

Hoeveel leden hebben de Provinciale Staten?

- a De Provinciale Staten hebben overal 30 leden.
- b Dat hangt af van het aantal inwoners van de provincie.
- c Dat hangt af van het aantal politieke partijen in de provincie.

3.

De Gedeputeerde Statenleden...

- a zijn lid van de Provinciale Staten.
- b zijn lid van de Provinciale Staten, maar ze mogen niet stemmen.
- c zijn geen lid van de Provinciale Staten.

4.

De provincie gaat onder andere over...

- a het vergoeden van het opruimen van drugsafval.
- b alle snelwegen.
- c het ophalen van vuilnis.

5.

Een gedeputeerde wil duizend ganzen afschieten, omdat ze voor overlast zorgen. De Provinciale Staten zijn tegen. Wat nu?

- a De Provinciale Staten leggen het plan voor aan de minister.
- b De Provinciale Staten leggen het plan voor aan de rechter.
- c De Provinciale Staten stemmen erover. Als de meerderheid tegen is, gaat het plan niet door.

6.

Amir is 18 jaar en woont in Leeuwarden. Hij heeft de Syrische nationaliteit. Mag hij stemmen voor de Provinciale Staten van Friesland?

- a Nee, daar moet je Nederlander voor zijn.
- b Nee, daar moet je Nederlander of EU-burger voor zijn.
- c Ja, maar alleen als hij al minstens vijf jaar legaal in Nederland woont.

7.

Waar gaan de waterschappen niet over?

- a Over waterzuivering
- b Over dijken en waterkeringen
- c Over het drinkwater

8.

Mag je het stembiljet met een blauwe pen invullen?

- a Nee, het mag alleen met potlood.
- b Nee, het mag alleen met een rode kleur.
- c Ja, als je het rondje maar invult.

9.

Waarom is de uitslag van de Provinciale Statenverkiezingen belangrijk voor de landelijke politiek?

- a De Provinciale Statenleden kiezen de Eerste Kamer.
- b De Gedeputeerde Statenleden kiezen de Eerste Kamer.
- c De uitslag van de Provinciale Statenverkiezingen wordt omgerekend naar de Eerste Kamer.

10.

Hoeveel leden telt de Eerste Kamer?

- a 75
- b 100
- c 150

11.

De Eerste Kamer mag...

- a wetsvoorstellen maken, aannemen, afwijzen en aanpassen.
- b wetsvoorstellen aannemen, afwijzen en aanpassen.
- c wetsvoorstellen aannemen of afwijzen, maar niet aanpassen.

12.

Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn eilanden in de Caribische Zee die bij Nederland horen. Worden daar op 20 maart 2019 ook verkiezingen gehouden?

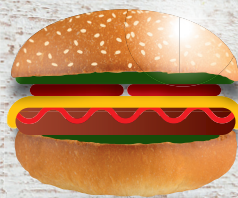
- a Nee, ze stemden al bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2018.
- b Nee, ze hebben geen eigen bestuur.
- c Ja, ze stemmen dan voor de 'eilandsraden'.

UITSLAG

10 ~ 12
ANTWOORDEN
JUIST

7 ~ 9
ANTWOORDEN
JUIST

1 ~ 6
ANTWOORDEN
JUIST

**EEN
KING-SIZE
BURGER!!**

**EEN
MEDIUM
BURGER**

**EEN
SMALL
BURGER**

Al eens nagedacht of je de politiek in zou willen?

Als je eerst een test zou moeten maken voordat je mocht stemmen, dan zou jij slagen.

Je hoeft gelukkig geen stem-examen af te leggen voor je mag stemmen. Toch is het wel handig als je meer weet over de verkiezingen.

INTERVIEW

TIENEKE CLEVERING

– JONGSTE WATERSCHAPSBESTUURDER VAN NEDERLAND –

“IK WERD ALS ‘MEISJE’ BESTEMPELD. MAAR OMDAT IK FRACTIEVOORZITTER WERD VAN DE GROOTSTE FRACTIE MOESTEN ZE WEL NAAR ME LUISTEREN.”

Tegelijk met de Provinciale Statenverkiezingen zijn op 20 maart ook de verkiezingen voor de waterschappen. Tienke Clevering is 24 jaar. Ze is waterschapsbestuurder en fractievoorzitter van Water Natuurlijk Fryslân.

HET IS EEN BEETJE VERWARREND MET AL DIE VERSCHILLENDE NAMEN. WATERSCHAPSBESTUURDER, HOOGHEEMRAADSCHAP, DIJKGRAVEN, WATERGRAVEN. KUN JIJ HET UITLEGGEN?

Hoe alles heet, verschilt per waterschap. Dat is historisch zo gegroeid. Een waterschapsbestuurder doet wat een raadslid in een gemeente doet. Je heet dus bestuurder, maar bent eigenlijk meer controleur. Het is best ingewikkeld en daardoor is het voor journalisten moeilijk om erover te schrijven. Ze moeten eerst uitleggen wat alles is, wie wat is en wie welk belang heeft, voordat ze echt over de inhoud kunnen schrijven.

JOUW PARTIJ HEET ‘WATER NATUURLIJK FRYSLÂN’, MAAR JE ZIT BIJ D66. HOE ZIT DAT?

GroenLinks en D66 hebben gezegd: “We kunnen elkaar wel vinden in waterthema’s, dus dat gaan we samen doen.” Bij de landelijke politiek heb je linkse en rechtse partijen, bij de waterschappen heb je ecologie versus economie. GroenLinks en D66 zetten zich allebei in voor ecologie. Samen met anderen vonden we dat er een tegengeluid moest komen tegen al het boerengeluid dat er al zit.

WAAROM DOE JE MEE AAN DE WATERSCHAPSVKIEZINGEN?

Ik vind het leuk. Ook zie ik als boerendochter het belang van waterschappen. Ik kom van een natuurboerderij en vind dat ecologie en economie prima samengaan. Deze mening wil ik graag laten horen.

WAT DOE JIJ ALS WATERSCHAPSBESTUURDER? HOE ZIET JE DAG ERUIT?

Ik begin vaak ’s ochtends met het voorlezen van een column voor de lokale radio. Daarnaast geef ik vaak lezingen over waterschappen. Ik ben ongeveer tien uur per week bezig met het waterschap. Inlezen, vergaderen, gemalen bezoeken. Daarnaast werk ik als lobbyist.

WAT HEB JE AL VOOR ELKAAR GEKREGEN BIJ HET WATERSCHAP? WAT VIND JE HET LEUKST?

Ik heb voor elkaar gekregen dat we veel beter met de ecologie omgaan. Zo zaaien we onze dijken nu in met bloemrijk zaad. Ik vind financiële onderwerpen het leukst. Ik heb ook een commissie bestuurlijke vernieuwing opgericht.

JE BENT HEEL JONG VOOR EEN WATERSCHAPSBESTUURDER. HOE VIND JE DAT?

In het begin vond ik dat best lastig omdat ik als een ‘meisje’ bestempeld werd. Ze moesten heel erg aan mij wennen. Omdat ik fractievoorzitter werd van de grootste fractie moesten ze wel naar mij luisteren. De gemiddelde leeftijd is boven de zestig jaar. Het is mijn missie om dat te veranderen. Ik heb ontzettend veel colleges gegeven op hogescholen, universiteiten en middelbare scholen. Om te vertellen dat we met z’n allen in het waterschapsbestuur moeten. Ook omdat die oude mannen verkeerde keuzes maken. Een jonger persoon is vast meer veranderingsgezind.

WAAROM MOETEN WE STEMMEN VOOR DE WATERSCHAPSVKIEZINGEN? DAT IS TOCH VEEL TE SAAI?

Ik denk dat het helemaal niet saai is: wat de waterschappen doen is superconcreet. Je kunt de dijken en waterzuiveringsinstallaties echt zien. Maar het is niet logisch dat er een politiek systeem boven zit; het is natuurlijk niet zo dat je, als je voor de waterschappen op de Christen-Unie stemt, christelijke dijken krijgt. Bij een ziekenhuis heb je een Raad van Toezicht, dat zou je bij de waterschappen ook kunnen doen.

MOETEN DE WATERSCHAPPEN NIET SAMENGEVOEGD WORDEN MET DE PROVINCIES? VEEL MAKKELIJKER TOCH?

Ik vind de argumenten vóór sterker dan de argumenten tegen. Je zou best een aparte pot bij de provincie kunnen onderbrengen. Er zouden dan wel eerst grotere provincies moeten komen, want sommige waterschappen vallen nu in drie provincies.

Ben je het eens met Tienke? Moeten de waterschappen samengaan met de provincies?

